

UNITÁRIUS KÖZLÖNY.

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Szerkesztik: Nagy Lajos és Boros György.

Megjelenik havanként egyszer. Ára egy évre 1 frt 20 kr. Egyes szám ára 12 kr.

Magyar Tyrtæus.

— Petőfi Sándor. —

Kis mécsfényt neked is, korod büszkesége,
Lángszellem! ki jövé! — s eltünél . . . de hova?!

A r a n y.

De mily csodás hangok zenéje,
Búvós dalok harangja zeng?
Lelkem nem tudja mire vélje.
Ugy elborong . . . úgy elmereng.
Ki vagy te csodás lény? ki adta
A dal hatalmát, színeit —?
Hogy szállsz merészen a magasba,
És mélyre le — a szivekig!?

. . . Már pirkadott a hosszú éjre,
Virasztta éber s álmodó.
Ki-ki néztek a »lopott fényre« —
Ha szólna már a riadó.
»Virad! — rebegék a virasztók« —
Im látszanak csodás jelek.
S az égből egy szózat hallatszott:
»Mire vártok? ébredjete!»

S mint távol mennydörgés morajja,
Zúg át e hang völgyön, hegyen;
Majd egy-egy villámot lobbanta,
Fényét mutatván az égen.
Jön . . . jön . . . közelg. Ez Ő, a »felhők
Madara« . . . oda nézzetek.
Ott hagyta fényes egét, s eljött,
Teremtni *itt*, — új daleget.

S mig csattogott a dal vidáman,
Tisztán, üdén áradva szét:
Az illat, fény és csillagárban
Megújult a tavasz, az ég.
»Szabadság, szerelem!« kiálta.
S e kettőé volt élete.
Fényüknél gyúlt nagy lelke lángra.
S lón örökszép, költészete.

Mig jár, bolyong honába szerte,
Fogyasztja a sótlan kenyért —
És nem talál egy hű kebelre,
Lehajtani izzó fejét —
Eső s hóval foly össze könnye,
Szél és hidegség ostroma:
Egy szép csillag lobog előtte,
A *honszeretet* csillaga.

Nyomában a nyomor sötéten,
Könyörtelen ádáz napok . . .
A hol pihen, a merre mégyen,
Tövisektől vérzik . . . sajog.
Lelkén vihar, viharra támad,
De zeng a dal . . . s minő dalok!
Könny és mosoly . . . öröm és bánat,
Magasztosabb lesz általok.

Most elborúl . . . s mint az égzengés
Villámot rejt szünetlenül.
Ringatja majd csendes merengés,
Rajong , . . szeret . . . csügged . . . hevül.
De mig lázong haragja, bűja:
Szenny, földi por, hozzá nem ér.
Szilaj, merész, de sohse dűrva.
Fenséges: ha játszi, ha mély.

— Oh halld, figyeld, mi búsan édes,
Gyöngéd, nemes — s jó mint a hit.
Aztán fájó, hogy szinte vérez;
Biztat, gyógyít, elandalít.
Szebbnél szebb gondolat — imádat —
S vágygyal tele minden dala:
Ha bűvös *szeredd*del bont szárnyat,
Te jó, te szent, *édes anya!*

Oh halld, hogy megszokog keserve!
Hogy bűg egy kis *halom* felett.
Elvesztett édenét kesergve:
»A szőke, szép kis gyermeket.«
— Most sirja el *Etelka* sirján
Legszentebb könnyét, bánatát,
Bús *ciprus lombokkal* borítván
»Emésztő gyönyöre« porát.

Egén borongnak még a »felhők«,
De már csillan s áttör a nap.
Suttognak újra tavasz szellők . . .
Siron . . . *szívben* virág fakad.
— Jött, — a ki megteremté lelke
Új világát, a romokon.
S a dal fülemiléje egyre
Magasabbra szállt, sasszárnyakon.

És szállt mindig fölebb . . . magasbbra,
Növő fénnel szelve a tért;
De jaj! sodorva már *viharba*,
Az üstökös útjára tért.
Szilaj kezekkel kap a lantba,
Vad tűzzel zengi dalait.
S megharsan a riadó: „*Talpra!*“
S mind, a ki rab, lánczot szakít.

Mind, mind csatába fel . . . Előre!
Mind, mind . . . előre magyarok . . .
Félistenek szállnak a földre . . .
Csatáikon diadalok . . .
. . . Nap s csillagok vérbe borúlnak,
Az üstökös is visszatér . . .
Csillag s virág mind egyre hullnak . . .
A harczmező piros . . . fehér . . .

S *Ő* ott áll a harczfergetegben . . .
Szívén halálos *vérvirág* . . .
Dicsfényes szárnya már-már lebben . . .
Körülte fújó paripák . . .
Csattognak a kardok . . . s a költő
Egy »égi lény csókjára« vár . . .
És csattan a *csók* . . . s lelke dörgő
Villámok közt, az égbe száll!

Murányi Sándor.

A pap a népiskolában.

(Levél.)

Tisztelendő Szerkesztő urak! Engedjék meg, hogy becses lapjuk hasábjain a fennebbi czimről néhány gondolatot elmondhassak röviden. Ugyanis: a közelebről lefolyt népiskolai záró vizsgák közül egy néhányon jelen voltam s az ott látottak és hallottak után arra a szomorú tapasztalatra jutottam, hogy népiskolai vallástánításunk az iskoláknak igen mostoha gyermeke s ezért a záró vizsgákon is a vallás csak az ötödik kerék szerepét játssza; holott éppen megfordítva kellene hogy legyen. Nagyon csekély tapasztalatom szerint ennek két oka van. Egyik az, hogy a vallást nem a papok, hanem vagy a tanítók, vagy az énekvezérek tanítják. A másik pedig, hogy a vallás és vallásos énekvizsgával ugyanazon nap délelőtt vagy délután egyéb tárgyakból is a növendékeknek vizsgáznunk kell. S hogy ezen a bajokon segíthessünk, nincs más mód, csak az, hogy a vallást minden iskolában tanítsák a papok s az évvizsga megtartására ne egy rövid félóra, hanem egy félnap legyen szentelve, mert így mind a vallásból, mind az egyházi énekből kellően ki lesznek kérdezhetők a növendékek s még a hallgatóság is tanulhat, mert erre is ráfér a tanulás.

Hogy a tanítók és énekvezérek kezeiből kikivánom venni a vallástánítást, ezzel őket nem akarom megsérteni. Erre nekünk több — tapasztaláson alapuló — okunk van és pedig:

a) tanítóink és énekvezéreink nagy részének — tisztelet a kivételeknek — nincs elég képzettsége arra, hogy a hit és erkölcs-tani elveket a felekezeti kivánalmaknak megfelelően, tisztán és hitbéli öntudatot ébresztően értelmesen taníthassa a gyermekeknek. (Egyéb tárgyak tanítását ide nem értem). Mert nem elég a tankönyvekben foglaltakat csak úgy szajkó módra betanítani tudni, hanem azokat az általános keresztényi és unitárius elveknek megfelelően magyarázni is szükséges. S hogy ez jelenlegi vallástánító — különösen csupán énekvezéreink — részéről nem mindig és nem mindenütt így történik az, kétségtelenül bizonyos. Ki segíthetne hát ezen a bajon inkább, mint a helybeli pap? kitől méltán elvárjuk nemcsak, hanem megköveteljük, hogy a kivánalmaknak megfelelően tanítsa a vallást.

b) A tanító kevés gondot fordít egyéb tárgyak mellett a

vallástanításra azon ezélből, mert a reáliákból felmutatott eredménytől teszi függővé működésének sikerességét s nem a vallástanítástól. S ezt sok tanító maga be is vallja. Többé-kevésbbé igazuk is van. Mert világi fellebbvalóik nem a vallás, hanem a reáliák mértékével mérik nekik az elismerést. S aztán a statistika sem a vallás, hanem egyéb tárgyak tautításának minemúsége szerint osztályozza a jeles, vagy elégséges rovatba. A vallástanító paptól ellenben elvárjuk, hogy papi gondjainak egyik legnagyobbika a vallástanítás sikeressége legyen.

c) A tanító által végzett (vallás) tanítás a gyermek előtt nem bir elég méltósággal, ihlettel. Nem akarom kissebbiteni a tanítókat s megmondom miért? Azért, mert a gyermek — meghallgatja ugyan, hogy a tanító azt tanítja, hogy az Isten jó, mindenkinek megbocsát tévedéseiért s hogy nekünk is embertársaink iránt kiméleteseknek elnézőknek kell lennünk, — de azt is látja, hogy a tanító úr neki — ha helytelenkedik, nem tanul jól — nemhogy megbocsátana, de meg is veri. S így a hit- és erkölczstan a gyermek előtt nem lesz eléggé méltóságos, tekintélyes, ihlett, hanem közönyös. A vallást is olyannak tekinti, mint egyéb tárgyakat. Ellenben, ha a páp tanítja, minő másképpen van! Már iskolában való megjelenése is felébreszti a gyermekben azt a gondolatot, hogy a vallás tán fontosabb a többi tantárgynál, mert lám a tiszteletes úr jön, hogy arra tanítson. S ez a gondolat a gyermek előtt a vallástanításnak méltóságot, a tanítónak pedig tekintélyt kölcsönöz. Természetes, hogy a páp tanítási módora legyen szelid, jézusi, gyöngéd, ne pedig szidalmazó s annál kevésbbé verekedő. Nagyon helytelen volt annak a papnak az eljárása, ki — mint olvastam — konfirmándusait a katechizmus nem tudásáért folytonosan ütötte-verte s a templomba be is zárta. A paptól elvárjuk, hogy jézusi módon ölébe veszi a kisdedeket s nem meg y vesszővel hozzájuk.

d) A tanítónak nincs elég ideje, hogy tüzetesen foglalkozhassék a vallástanítással. Hiszen a többi tantárgy ugy felemészti idejét is, türelmét is, hogy szinte lehetetlenség még a vallást is tanítania, különösen ott, hol 6 osztályt kell egy tanítónak vezetnie. Ellenben a papnak — egyházközségünkben bármelyiknek — elég ideje van, hogy bejárhasson az iskolába ugy, hogy hetenként nemcsak egy-két órára lesz szoritva a tanítás, hanem ha akar, taníthat

négy-hat órán keresztül is. A délelőtti 11—12 óra közti idő erre elég alkalmas. Mert 8—11-ig a tanító egyéb tárgyakkal eleget foglalkozhat. Üres mentség tehát a pap részéről, hogy nincs ideje. Bőven van, csak akarni kell! S e pár órai munkájáért ne is várjon anyagi megjutalmaztatást. Elég jutalom a gyermekek előhaladása. S aztán az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a vallásos tankönyveknek meglehetősen szűkében vagyunk s a pap e hiányt többé-kevésbé pótolhatja, de a tanítónak erre se ereje, se ideje nincsen. Egyházunkban ismerek néhány iskolát, melyekben az illető papok tanítják a vallást s mondhatom, hogy ezekben nem is pang a vallás-tanítás. A miből önként következik, hogy minden, kötelességét helyesen felfogó papnak egyik szép hivatása, hogy népének iskolájában vallástanító is legyen. Vajha ugy lenne!

A mi pedig végül a vallásos énekek tanítását illeti, azt a tanító vagy énekvezér kötelességének tartom, ha t. i. a tanító unitárius. Az énekek tanításában is sok helyen több büszgőség kell, mert elhiszik-é nekem Szerkesztő úrak, hogy van oly községi iskolánk, melyben hitfeleink gyermekei egyetlen egy éneket sem tudnak énekelni? Sajnos, de van. Ilyen helyen néhány esztendő mulva a hivek énekléssel nem fogják dicsérni az urat, hanem a mester egyedül lesz kénytelen énekelni.

Sajnos, hogy a nem éneklésben a városi hitrokonok járnak elől. Pedig az intelligens emberek ajakán sem állana rosszul, hogy

„Szívemet hozzád emelem,
És benned bizom Uram.“

A tisztelendő Szerkesztő urakat pedig ismételten kérem, ha jónak látják, jó akaratból származótt soraimnak a Közlöny hasábjaiu egy kis helyet adni ne terheltesse nek.*)

Sepsi-Köröspatakon, 1892 június 10-én.

Simó János, unitárius lelkész.

Az öreg asszony bibliája.

(Második közlemény.)

Azt szeretném hogy a ki ettől az öreg asszonytól tanulni akar, venné elé bibliáját, midőn e sorokat olvassa s forgassa azt velem együtt úgy, a mint a szegény öreg ujjai mutatják. Akár-

*) Ezen felszólalásnak készséggel adtunk helyet s az érdekelték előtt megnyitjuk a tért a hozzászólásra. Természetes, hogy személyeskedő közleményeket figyelembe nem vehetünk.

S z e r k.

hányszor kinyitottam ezt a szent könyvet, legelőször mindig ugyanarra nyílt: a Lukács evangéliuma 7-ik részére. Lássuk ezt. Az első husz vers érintetlen. Ezen tehát nem sokáig tartotta ujját, de már a következőken mind jobban látszik a nyom. A 21-ik versnél megállott: „Azon órában pedig sokakat szabadita meg a betegségekől, isten ostoritól, tisztátalan lelkektől és sok vakoknak adá meg szemök világát.“

Sokáig elmélkedett e szavak felett. Milyen világ lehetett akkor, a mikor ennyiféle baj és betegség uralkodott! . . . s azután szive megkönnyebbült, mivel alább (29 v.) meg van mondva, hogy „mikoron ezeket hallották volna, az egész község és a publikánusok igazat adtak Istennek, a János keresztségével megkeresztelkedvén.“

Ez jól volt így, de mit használt, ha ott voltak a farizeusok: „A farizeusok pedig és az irástudók az Isten tanácsát megveték, ő magokra nézve, mivelhogy meg nem keresztelkedének ő tőle.“

„Monda pedig az Ur, hihez hasonlítsam tehát e nemzetségnek embereit és kihez hasonlók? Hasonlók a piaczon ülő gyermekekhez, kik egymásnak kiáltanak és azt mondják: sipoltunk néktek és nem tánczoltatok; siralmas énekeket énekeltünk néktek és nem énekeltek és nem sirtatok. Eljött Keresztelő János, ki se kenyeret nem evett, se bort nem ivott és ezt mondjátok: ördög van benne. Eljött az embernek fia, ki eszik és iszik és ezt mondjátok: imhol a falánk és iszákos ember, a vámszedők és bűnösök barátja. De a bölcsesség igazoltatott minden ő gyermekeitől.

Kéré pedig őt egy farizeusok közül, hogy egyék nála és bemenvén a farizeus házába, letelepedék és ime a városban egy asszony, ki bűnös vala, mikor megértette, hogy ő a farizeus házába letelepedett, hoza egy alabástrom edény drága kenetet és a lábainál hátul megállván, sirva kezdé könnyhullatásával mosni Jézusnak lábait és az ő fejének hajával törle meg és csókolgatja vala az ő lábait és a drága kenettel kené. Ennek láttára a farizeus, ki őt meghivta, monda magában: ha ez proféta volna, tudná kicsoda és miféle asszony az, a ki őt illeti, hogy bűnös. És Jézus felvén, mondá neki: Simon van valami mondani valóm neked. És az monda: Mester! mondd. Két adósa volt egy hitelezőnek; tartozott az egyik ötszáz pénzzel, a másik pedig ötvennel. Mikor azonban azoknak nem volt mivel adják meg, mind a kettőnek elengedé. E kettő közül azért mond, melyik szereti azt inkább? Felelvén pedig Simon, monda: azt gondolom, hogy az, a kinék, többet engedett el. És Jézus monda: helyesen itéltél. És az asszonyhoz fordulván, monda Simonnak: Látod-e ez asszonyt? Bejövék a te házádba, az én lábaimnak vizet nem adtál; ez pedig könnyhullatásával öntözé az én lábaimat, és az ő fejének hajával törle meg. Engemet meg nem csókolál, e pedig mióta bejöttem nem szünt

meg az én lábaimat csókolni. Olajjal az én fejemet nem kenéd meg, ez pedig drága kenettel kené meg az én lábaimat. Annak okáért mondom neked, hogy az ő bünei megbocsáttattak néki, mert igen szeretett, a kinek pedig kevés bocsáttatik meg, kevés szeretet. És monda annak: megbocsáttatik neked a te bünöd. És a kik együtt letelepedtek vala, kezdék magokban mondani: kicsoda ez, hogy a bünöket is megbocsátja? Monda pedig az asszonynak: a te hited megtartott tégedet, eredj békességgel.“

Itt végződött egy vasárnap délutáni olvasás. Nem is egy, hanem ki tudja hány. Ujjait az utolsó sorokon felejtette. A pápaszem is ott maradt az orra hegyén. Feje előre hajolt. Mindenről megfeledkezett a mi körülötte volt, a mi az nap történt, még talán régebbi dolgokról is. Lelke elmerengett a régen elmúlt időkön. Eszében forgatni kezdette, hogy mit mivelhetett régente. Volt bizounyal nem egy olyan cselekedete, a mely miatt sokszor lepte meg a bánat s a keserűség. Vajjon megbocsáttatott-e neki is, mint annak a szegény bünös asszonynak!

Mélyeket sohajtott, s úgy fájt szívének, hogy neki nicsen olaja, mellyel megmossa a mester lábát! Ugy elérzékenyült, midőn eszébe jutott, hogy hiszen ha volna sincsen itt a mester s nem borulhatna le előtte.

Keservesen könnyezni kezdett. Azok a könnyek itt vannak e megviselt biblia lapjain jobbról is, balról is, és ezek a könnyek lettek az ő vigasztalása, mert midőn magához tért s szent könyvébe újból betekintett legelőször is ezek a szavak állottak szeme elébe: a te hited megtartott tégedet. Eredj el békességgel!

Boros György.

Krisztus és Szent-Péter.

Legenda.

Egy tavaszi nap reggelén
Krisztus urunk Péterrel mén.
S a mint egyszer már megírák,
Nem hintón avagy paripán,
Hanem csak úgy gyalog szerrel,
Mint szokott a szegény ember.
Népes volt már
Künn a határ:
Szántás, vetés folyt javába'
Omlott a föld barázdája.
Kasza pengett, kapa villant,
Sudar ostor messze csattant.

Itt egy fütty, ott egy-egy ének
Hasítá az üde léget,
S fenn magasban a pacsirta
Édes dalát ríta, sirta;
Biztatólag szólt a földre:
Csak előre, csak előre.
— Mindez oly szép, oly békitő,
Ugy örvend az idvezítő,
Látva, miként küzd az ember
Izzadással, türelemmel.
Ámde Péter nem úgy véli;
Az egész nem tetszik néki.
»Hej, Uram, ha szabad volna —
Szóla Péter megfontolva —
Más sört adnék a világnak,
Vége lenn' ez izzadásnak;
Vagyont, kincset bőven adnék,
Boldog lenne a maradék.
Mennyi hála szállna égre
Örömkönnyel megtetézve . . . !
»Jól van, Péter, ha kívánod,
Fordítsuk meg a világot.
— Szóla Jézus megegyezve,
S feltekint egy szőlőhegyre. —
Tegyünk próbát most az egyszer:
Lám ott van egy szegény ember,
Reggel óta izzad, fárad,
Kapálja a szőlőfákat.
Magam is úgy veszem észre,
Hogy a kincs jól reáférne.
S alig hogy e szót kimondja,
Meg van a kincs, a föld ontja,
Ontja egyre, mind szinarany,
Csillog a nap sugariban.
Szegény ember elhül, látva,
Hogy e sok kincs mind rávárna.
Eldobja a kapát nyomba'
Gyűjti a sok pénzt halomba;
Majd felkiált: nem dolgozom,
Van már bőven, van aranyom,
S mint ki esztét rég elhagyta
Árkon-bokron elnyargala.
— Péter aztán hálás szívvél
Tekintett a Krisztusra fel,
S egyre csak azt hajtogatta;

»Beh. boldog az istenadta!«
Krisztus pedig csak félvállra
Szóla: »Péter várj sorára,
Majd meglátod egy pár évre
Mivé válik, mi lesz vége.«

S mentek tovább elmerülve
Itt megállva, ott leülve.
Üdvünk' munkálva szerényen
Zajtalanul, csendességben.
Pár év mulva visszatértek,
Éppen nyitott a természet,
S folyt a munka jobbra, balra
Kézben volt az eke szarva;
Csak ott fent a szőlőhegyen
Nem dolgozott egy lélek sem,
Hanem lent a puszta aljba'
Egy vén koldus egyre hajtja:
— Volt nékem itt a határon
Egy csinos kis gazdaságom.
De hogy egyszer kincset kaptam,
Hej beh hamar félbe hagytam.
A mig tartott a nagy vagyon,
Folyt vigan a lakodalom,
A sok rokon, a sok barát
Élte nálam jó világát.
De egyszer csak szőrin, szálán
Oda lett a kincs, a bálvány;
S most nincs erőm a munkára,
Ugy élek koldus módjára.
Megtérnék a régi jóra,
Hogyha már késő nem volna. —

»Látod, Péter, látod, látod,
Ime a te jó barátod
Dolog nélkül mire juta,
Lőn a földnek nyomorultja.
Tudd meg — szóla Jézus tovább, --
Hogy az élet savát, borsát
Munka adja és semmi más,
Munkán van az istenáldás!«

Paget János.

Midőn 1857-ben az erdélyi unitárius egyház a császári kormány rendelete miatt abban a veszélyben forgott, hogy felsőbb tanintézeteiket bezárják, mivel nem tudnak elég tanárt állítani be, Paget János az angol unitáriusokat a Britt és külföldi unitárius társulat útján értesítette a helyzetről és az angol unitáriusok felfogták a helyzet komoly voltát s *tizenháromezer forinton* felüli segílyt küldöttek.

Paget Leicester megyében Loughboroughban született. Yorkban Martineauval együtt tanult abban az intézetben, a mely később Manchester New College néven oly ismeretes lett az erdélyi unitáriusok előtt. Orvosi tudományokat tanult s doctoriát is tett. Olaszországba utazva megismerkedett Wesselényi Polixena bárónővel, a kit nőül vett s a kivel Erdélyben telepedett meg.

Már 1830-ban kiadta művét Erdély és Magyarország ismeretéről, mellyel igen sok hasznos szolgálatot tett a magyaroknak nyugoti Európában. Beutazta Török- és Görögországot barátjával Batthyány Lajossal. Visszatérvén Erdélybe, minta-gazdászatot és szőlőmivelést kezdett s annak új hazájában tetemes lendületet adott. A forradalom kiütvén, Paget is részt vett a magyar szabadság védelmezésében. Az angol lapoknak küldött hadi tudósításaival az angolok rokonszenvét Magyarország iránt tetemesen emelte.

1857-ben az unitáriusok érdekében tett szolgálatát már, említettük. Ezután voltak Erdélyben Tagart, Steithal, Dall és többen. Én Pagettel először Bécsben 1873-ban a kiállításon találkoztam. Nem voltam bemutatva neki, de látván ott egy közép körü angol urat, rá jöttem, hogy az csak Paget lehet, s így bemutattam magamat. Egy vagy két nappal később Hale E. Edvarddal ebédeltem egy magyar csárdában s ott másodszer találkoztam Pagettel.

Paget gyéresi és kolozsvári háza sokszor volt találkozási helye angol és amerikai utazóknak. Legnagyobb vesztesége egyetlen fiának Paget Olivernek a halála volt s az ő emlékére tette Kolozsvárt az unitárius főiskolában alapítványát az angol nyelvet tanulóknak jutalmazására. Neje ezelőtt 15 évvel halt meg, leányának a leánya Teleki László gróf felesége.

Fretwell János.

Mit hisznek az unitáriusok ?

Erre a kérdésre a biblia szavaival a következő feleleteket adhatjuk:

Az unitáriusok hisznek „egy Istenben, ki az atya,“ s nem

hiszik, hogy az Istenség három személyű volna. Mát. 13. 9 I. Kor. VIII 4. 6., Ef. IV. 6., Tim. II. 5.

Az unitáriusok „egyedül csak Istent, az Atyát imádják“ a szerint, a mint azt Jézus Krisztus parancsolta, s nem imádják sem az angyalokat, sem szűz Máriát, sem a Jézus Krisztust. Mát. IV. 10., VI. 9., Ján. IV. 23.

Az unitáriusok hiszik „hogy Isten jó mindenek felett s hogy az ő jóságos kegyelme kiterjed minden teremtményére, s nem hiszik, hogy Isten egy lelket is veszedelemre kárhoztatott volna. Zs. CIII. 8., CXLV. 9., Mát. V. 45., Luk. VI. 35.

Az unitáriusok hiszik „hogy Jézus a Krisztus, ki az Isten fia“, de nem hiszik, hogy ő a fiu-Isten volna. Mát. XVI. 16. 17., Ján. XIV. 28., Csel. III. 26.

Az unitáriusok hiszik „hogy ha az Urat, a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes elmédből szereted, s ha felebarátodat úgy szereted, mint magadat,“ ez a törvény betöltése. Márk. XII. 29 33. l., Tim. I. 5.

Az unitáriusok az emberi természet felől azt hiszik, „hogy minket az Isten teremtett, s nem mi teremtettük önmagunkat“ és nem hiszik, hogy az ember teljesen megromlott s a jóra alkalmatlan volna. Zs. C. 3., Mát. XVIII. 3., Márk. X. 14. I. Cor. XIV. 20.

Az unitáriusok hiszik, „hogy az, a ki rosszat cselekszik, szenvedni fog azért a rosszért, a melyet cselekedett s hogy mindenkinek megfizettetik azokért a dolgokért, a melyeket tesz, legyenek azok jók vagy rosszak. Col. III. 25.

Az unitáriusok hiszik, „hogy az Isten szabad kegyelméből üdvözülni fognak; de nem hiszik, hogy csupán valamely hivallás vagy a jó cselekedetek érdeme által részesülnének üdvösségben. Eph. II. 8. 9. Tit. III. 5–7.

Az unitáriusok hiszik, „hogy ha a bűnös elfeledi a maga útját, neki bőven meg fog kegyelmeztetni.“ „s hogy annak, a ki megbocsát meg fog bocsáttatni.“ Ezs. LV. 7., Ezek XVIII. 27. Mát. VI. 14., Luk. VI. 37.

Az unitáriusok hiszik, hogy a bibliában Isten szava foglaltatik, de nem hiszik, hogy a bibliában minden szó Isten szava volna.

Az unitáriusok nagy súlyt fektetnek arra, hogy kiki szabadon vizsgálódhassék s hogy saját józan ítélete szerint formálja vallásos nézeteit, s azt tartják, hogy senkinek sincs joga arra, hogy a mások lelkiismereti meggyőződését korlátolja. Mat, XXIII. 8. Luk. XII. 57., Csel XVII. 11. l., Tess. V. 21.

Az unitáriusok hiszik, hogy az „Isten senkit sem vet meg

örökre“ s hogy minden büntetés csak javító s nem is tart örökké. Mik. VII. 18. SiraIm. III. 31—33.

Az unitáriusok hiszik, hogy lesz egy jövő élet, a melyben minden ember végtelen boldogságot fog élvezni.

„Fiatalság Barátja.“

Felhívás a szülőkhez, lelkészekhez és tanítókhöz!

Ugy is mint szülők s úgy is mint tanítók, sokszor sajnosan éreztük, már, hogy olyan vallásos vagy erkölcsi olvasmányt, a melyet unitárius vallású olvasni tudó gyermekeink kezébe adhattunk volna, keveset vagy éppen semmit sem kaphattunk. Arról is volt értesülésünk több oldalról, hogy a lelkészek és a tanítók a nyári vasárnapi tanításon több sikert érnének el, ha volna mit olvastassanak tanítványaikkal. Ezeket a körülményeket tekintetbe véve, de különösen szem előtt tartva azt, hogy az unitárius egyház a vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltóságának a vasárnap megünneplésére vonatkozó rendelete kibocsátása után 68—1892. számú rendeletében újból is megsürgette a vasárnapi vallásos oktatás pontos megtartását — elérkezettnek láttuk az időt arra, hogy ifjúsági irodalmunk némi előmozdítása érdekében a Dávid Ferencz Egylet tegyen egy határozott lépést, s ezért egy ifjúsági lapot adott ki.

Ezen ifjúsági lapot »Fiatalság Barátjának« neveztük el, mely nevet ezelőtt 41 évvel egyletünk érdemes elnöke Brassai Sámuel adott volt egy ifjúsági lapnak, melyet Pesten szerkesztett egy évig. Helyén valónak tartottuk, hogy az akkori idők mostohasága miatt megszűnt lapot a szerkesztője vezetése alatt álló egylet ébressze fel újra.

A »Fiatalság Barátját« dolgozatokkal az Unitárius Közlöny dolgozó társai látták el.

TARTALMA: „Fiatalság Barátja“ és Brassai Sámuel. A szerkesztőség. 1. lap. — Aldott az Ur (Költ.) Nagy Lajos. 3. l. — Szenesség és eszes feltalálás. Brassai Sámuel. 3 l. - Hogy lett egy piczulából kettő? Biró Bertalan. 6. l. -- Vasárnapi Iskola: I. Egy jóltevőnk emlékezete. Vári Albert. 8. l. II. Önmagunk iránti kötelességeinkről Szász András 11 l. Az unokák névnapj üdvözlete. Rédiger Géza 14. l. - A magyarországi unitáriusokról. Simó János. 14. l. - Ajánlat egy kis biblia mellé. Boros György. 17. l. - Imák: Minden napra. Tarsasfalvi Albert. 19. l. Reggeli ima. Esti ima. Demeter Dénes. 19. l. Együtt. Péterfi Lajos 20. l. - Az unitárius egyház fő emberei: Dávid Ferencz, Channing Ellery Vilmos, Martineau Jakab. B. Gy. 24. l. - Énekek dallammal. Izsai Márton. 26 l. - Kigyó van a kertben. Egy apa 32. - Remény. Költemények: Összel. Szász András. 33. l. Kapum előtt. Lófi Ödön. 34. l. Egyenlőség, testvériség, szabadság! Nagy Lajos. 35. l. - A kis tudakozó: Bibliai feladatok (A megfejtők jutalmat kapnak.) Számvetési feladat. Számrejtvény. 35. l. - A borítékon: tartalom, a D. F. E. kiadványai; D. F. E. alapszabályai kivonata.

Mind az olvasmányok, mind az énekek az ifju olvasókhöz vannak intézve, de kevés változtatással használhatók a nyári vallásos oktatásnál is.

A »Fiatalság Barátja« ifju olvasóinak a lapban egy néhány talányt adtunk fel s a megfejtők között könyveket sorsolunk ki, melyek között leányoknak szóló is lesz.

A Dávid Ferencz Egylet előtt az ifjuság vallás-erkölcsi életének ébresztése lévén a czél, ezen ifjusági lapot, mely színes borítékkal van ellátva s az énekeken kívül 2 ívet tartalmaz, 25 kr-ért adja. Az összeg egyleti pénztárnok Izzlai Márton úr kezéhez küldendő (Közlösvár, hosszú-szappanyutca 2. sz.); 6 frt-ért 25, 11 frt-ért 50 példányt küldünk bérmentve.

A szülőket, lelkészeket, tanítókat és a Dávid Ferencz fiók-egyletek t. Elnökségeit arra kérjük, hozzák nyilvánosságra az egylet ezen újabb kiadványát s a megrendeléseket eszközöljék *tömegesen*, ugy hogy **egy ekklésiába lehetőleg csak egy csomagban kelljen küldeni.**

Remeljük meg annyi példányt, hogy ne csak a magunk, hanem a szegények gyermekeinek is adhassunk.

Apróságok.

— K. város utcáján sétáltam. Éppen egy vasárnap volt. A vidékről s a városból is sok ember jött a vásárra. Nagy volt a tolongás.

Egyszer látom, hogy tölem mintegy ötven lépésnyire némelyek megállanak, mások pedig szaladnak az utca közepére.

Az utca tulsó szélén egy kis szekér hevert felborulva. A szekér alól egy nő mászkált ki elsárosodva. Egy férfi, kinek szintén sáros volt ruhája, már a ló előtt állott, hogy az ne menjen tovább.

— Nem történt valami baj? — kérdezém az útszélén állóktól. — Istennek hála, semmi sem, pedig egy négy éves kis gyermek is volt a székeren — feleltek egyszerre többen.

— Hol van hát a gyermek? — Ott annak az urnak az ölében Ő volt az, ki azonnal oda szaladt s megállította a lovát, felkapta a kis gyermeket. Olyan szorosan simult nyakához a megijedt kis gyermek, mintha édes atyja lett volna.

Én csak azt bántam, hogy az a férfi nem én lehettem! —

Channingről egy angol presbiterianus tanár Drummond Henrik, közelebbről így nyilatkozott: a második könyv, mely befolyást gyakorolt rá, egy unitárius író, az amerikai Dr. Channingé volt. Channing tanította meg őt, hogy higgyen az Istenben. Természetes, hogy ő azelőtt is hitt Istenben. Az apja s anyja is hittek Istenben, s úgy hitt ő is, de az csak hiszékenység volt. Ez a hit

nem nagyon vált becsületére. A hogy elolvasta Channing műveit, kezdette átlátni, mit tesz hinni Istenben. Vajjon hiszünk-e Istenben igaz hittel? Erről meggyőződést szerzendő, olvassuk Channing felséges beszédeit.

— Mi is ismertünk egy ifju embert, a kire Channingnek reformáló hatása volt. Az ifju husz éves lehetett, midőn a felsőbb tanintézeteket végezte. Holmi Büchner-féle könyvek megzavarták a fejét s kezdette hinni, hogy ő nem hiszen semmit. A Channing művei kezébe kerültek. Olvasta szorgalommal s rövid idő alatt megbotránkozott önmagán, hogy eltévelyedhetett az egyenes ösvényről. Ma mint pap hirdeti az egy igaz Isten igéjét.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— Az unitárius Egyh. Fő Tanács a f. évben október 30 s következő napjain tartatik meg Kolozsvárt.

— A kolozsvári főiskola évzáró ünnepélyén számos tanuló részesült szép kitüntetésben: Angol pályadíjat nyert: Szász András (100 frt), Lőfi Ödön (50 frt), Nagy Lajos (25 frt). Pályadíjat költeményekkel: Simonfi Márton (20 frt), Nagy Lajos VIII. (15 frt), Szász András, Deák Ferencz. Peiele-díjat a jeles tanuláért: Simándi J., Barabás J., Dézsi F., Varga D., Veres A., Haftl J., Sipos A., Feldheim B., Lukácsi J., Ürmösi S., Vernes I., Mikó J., Pálfi J., Sárdi A., Smiel M., Ádámosi G., Kelemen I., Kriza J., Máté F., Mikó L., Antonya M., Benczédi A., Gyergyai A., Pál J., Sárdi E. Eretségi díjat (100 frt): Ferencz József; magyarnyelvi dolgozatért: Pálfi M., Simándi J.; történelem tanuláért: Vas M. Talpra magyar szavalásáért Jakab L. Ezen kívül az év folyamán mintegy 50 tanuló részesült segélyben.

— Kolozsvári főiskolánkban a jelen tanév általában elég jó eredményre záródott be. Legnagyobb sajnálatunkra azonban épen az utolsó napokban s tényleg már az iskolai év bezárása után egy pár meggondolatlan s magáról teljesen megfélekedzett ifju egy oly botrányt idézett elő, a melyet sokért nem adnánk, ha meg nem történtté tehetnénk. Az ügy állása különben ez: az elégtelen osztályzatot kapott tanulók között egy K. V. nevű ev. ref. vallású, siménfalvi születésű, ki a jelen tanév elején vétetett fel a VII. osztályba a székely-udvarhelyi ev. ref. gymnaziumból hozott bizonyítványa alapján; évközben besoroztatván katonának, csak abban az esetben nyerhette volna meg az egy évi önkéntességet, ha a VII. osztályról érvényes bizonyítványt tudott volna felmutatni. Ámde ahhoz szükséges lett volna a szorgalmas tanulás s ez — úgy látszik — nem tett, mert három tárgyból kapott elégtelent s e miatt az ifju nagyon elkeseredett s egész éjszakán át korcsában töltötte idejét, mignem a reggeli órákban egyik tanár ablakát beverte s később, más mulató társaival együtt, a főiskolában holmi asztalokat s kantákat összerongáltak. K. V. az iskolai gazdán is kitöltötte boszuját, mivel ez évközben nem nézte el kihágásait. Mind az isk. Igazgatóság, mind az E. K. Tanács a legszigorubbán fog eljárni a dorbézolóknak megfenyítésében. Ez elég szomorú dolog, de a „Kolozsvár“ aztán ebből egy oly nagy ribilliót cikket fújt fel, hogy ennek elolvasása közben még jobban eliszonyodtunk, mint a míg magokkal azokkal a szerencsétlen ifjakkal vesződtünk. Természetesen, hogy a „Kolozsvár“ után a hazai összes lapok tovább adták a hírt, úgy a hogy kapták s ma bizonyára nem egy helyt el van törve a pálcza kolozsvári tanintézetünk felett. De reméljük csak azok előtt, a kik egy ifju magaviselete felett nem tudnak higgadtan itélni, s megvagyunk győződve, hogy az ilyenek száma nem nagy.

— Köszönetnyilvánítás. Özv. Udvar Imréné szül. Szabó Katalin, a dicső-szent-mártoni unitárius egyház urasztalára egy szép piros, szélén ezüst-

rojtos terítőt ajándékozott köznapi használatra. Értéke: 10 frt. Sok ily buzgó tagot adjon Isten egyházunknak!!

D-Szt.-Márton, 1892. ápril 22.

P á z s i n t M i h á l y s. lelk.

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

Pályázati hirdetés. A „Homóród vidéki Dalkör“ Dombi János ur aján-
dékából 5 frt pályadíjat tűz ki egy egyházi énekszöveg megírására jelen év de-
cember hó 25-ig bezárólag.

Pályázati feltételek: A pályadíj csak absolut becsü és értékü műnek íté-
tetik oda. Oly vallásos unitárius szellemü legyen, melyet minden keresztény fe-
lekezet vallásos benső érzellemmel vehessen ajkaira. A Dalkör nem köti szorosan
alkalomhoz, azonban, ha a szerző még is alkalmazkodni kíván — legyen a r a t á s
u t á n n i h á l a d á s. Terjedelme 20—24 sornál kevesebb nem lehet. Pályáz-
hatni bármely vidékről. Pályázók műveiket zárt jeligés levélkével ellátva, a jel-
zett határidőn belül, unitt. Iekész Egyed Ferencz urhoz, (lakása: Homoród-Szt.-
Pálon, u. p. Hom-Szt-Márton) mint a Dalkör elnökéhez küldjék be.

Oklánd, 1892. június hó 12.

B e d ő J ó z s i, jegyző.

A háromszékköri D. F. Egyleti tagtársakat ez uton is felhivom, szives-
kedjenek tagsági díjjaikat illető lelkészükhez befizetni, hogy a partialis gyűlésen
a lelkész uraktól átvehessen. S i m ő J á n o s, f.-egyl. pénztáros.

A D. F. Egylet pénztárába 1892. ápril 22-től — június 29-ig a következő
befizetések történtek.

10 frt alapító díjat fizetett az Alsó-Simónfalvi egyházközség.

1 frt rendes tagsági díjat fizettek 1891-re: Ürmösi Tivadar, Kolozsvár.
Fülöp Mózas, Kide (1890-re is). Marosi Ferencz, Vizsga. Pálfi György, Hadad
(90—92). Csonka növérek, Kolozsvár. Létai Máté, Ar-Rákos. 1892-re: Huszár
Gyula, Kolozsvár. Sikó Kálmán, Solyomkö. Koronka Antalné, Kolozsvár. Nagy
György, Kolozsvár. Kovács Dénes, Zilah. Bajka Sándor, Szt.-Mihályfalva. Marosi
Ferencz, Vinya. Székely Miklós, Székely Ödön, Torda. Kanyaró Ferencz, Kolozs-
vár. Nagy Balázs, Torda. Kanyaró Mihály, Várfalva. D. Baráth István, Polgárdi
Szentiványi Károlyné, Baróth. Deák Miklós, Ürmös. Ifj. Pap Pál, Demeterfalva.

1 frt 20 kr. előfizetési díjat 1892-re: Szentiványi Zsigmond, S.-Szt.-György.
Dr. Bertalan Albert, Budapest. Csegezi Pál, Görgény-Szt-Imre. Veress József,
Hátszeg. Kis-Jenő, K.-Vásárhely. Török Eliza, Keresd. Borbély Albert, Kaposvár.
Dr. Hankó Domokos, Sz.-Keresztur.

A nagyszámu hátrálékosokat tisztelettel kérem fizetési kötelezettségeiknek
minél előbb eleget tenni.

Kolozsvárt, 1892. június hó.

I s z l a i M á r t o n, pénztárnok.

Szerkesztői izenetek. Ű B A levél kétségen kívül Bölöni Farkas S. sajtát
kezü írása. A jubileumi ének keletkezése érdekes. Kár hogy a néhai halálakor
nem volt kezünknel. — J. J Sikerültebb a megelőzőknél. Mostanról elkésett.
Jövőkor jöni fog. — Gy. F. A „Közlöny“ számára tettük. Igen jó

Sajtóhiba A Fiatalság barátja 26. oldalán a VIII. zsoltár 2-ik ütenyében
a cis h-ra igazítandó.

■ Lapunk következő száma, a közbeeső szünet miatt, szeptem-
ber hó 1-én jelenik meg.

TARTALOM: Magyar Tyrtaeus. (Költ.) Murányi S. 97. l. — A pap
a népiskolában Simó J. 100. l. — Az öreg asszony bibliája. Boros Gy. 102. l. —
Krisztus és Szent-Péter. (Legenda.) Végh M. 104. l. — Paget János. Fretweli J
106. l. — Mit hisznek az unitáriusok? 107. l. — „Fiatalság Barátja.“ 109. l. —
Apróságok. 110 l. — Egyházi és iskolai mozgalmak. 111. l. — Egyleti élet és
munkásság. 112. l. —

Nyomatott Gámán János örököséinél Kolozsvárt. (Belközéputca 10.)